

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

српски

Број: 01-400-382/МГ/03

**ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ
МИНИСТАРСТВА ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА БИХ
ЗА 2002.**

Сарајево, јул 2003.

САДРЖАЈ

1.	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
2.	НАЛАЗИ РЕВИЗИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ	4
2.1.	Систем интерних контрола	4
2.2.	Ажурност рачуноводствене евиденције	4
2.3.	Уредност рачуноводствене документације	5
2.4.	Брисање електронске верзије базе података о издатим путним исправама	5
2.5.	Прикупљање и трансферисање конзуларних такси – материјално и финансијско савјешће	6
2.6.	Планирани и остварени буџет за 2002. годину	7
2.7.	Попис средстава по стању 31.12. 2002.	8
2.8.	Спорне и потенцијалне обавезе	8
2.9.	Судски спорови	9
2.10.	Интерни финансијски односи – сједиште – ДКП мрежа	9
2.11.	Рад Инспекције у 2002. години	10
2.12.	Извјештај о информационом систему	10
2.12.1.	Административна и организациона контрола	10
2.12.2.	Контрола фајлова, софтвера и прављење резервних копија	11
2.12.3.	Сигурност и употребљивост апликативног софтвера	11
3.	НАЛАЗИ РЕВИЗИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ У ДКП - МРЕЖИ	12
4.	ОСВРТ НА НАЛАЗЕ И ПРЕПОРУКЕ РЕВИЗИЈЕ ЗА 2001. ГОДИНУ	16
5.	РЕЗИМЕ	18

Прилог: Табеларни преглед обавеза Министарства у периоду од 1996. до 31.12.2002. године.

1. МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

- 1.1. Канцеларија за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја (укључујући и одлуке руководства) и финансијског пословања Министарства иностраних послова БиХ (у даљем тексту: Министарство) у вези финансијске 2002.

Ревизија је извршена у два периода: од 31.10. до 19.11.2002. претходна ревизија и завршна од 03.04. до 28.04.2003., на основу одредби Закона о ревизији финансијског пословања институција БиХ ('Службени гласник БиХ', бр. 17/99).

У надлежности је Канцеларије за ревизију да у складу са општеприхваћеним ревизијским стандардима (стандарди Међународне организације врховних ревизијских институција – INTOSAI, објављеним у 'Службеном гласнику БиХ', бр. 05/01) изврши ревизију финансијских извјештаја с циљем процјењивања јесу ли она представљена на фер и истинит начин.

Одговорност за финансијске извјештаје сноси руководство Министарства, а одговорност Канцеларије за ревизију се своди на изражавање мишљења о тим извјештајима на основу проведене ревизије.

У складу са Законом о ревизији (члан 13., став 4.), при извјештавању о јавним рачунима наша је обавеза извијестити:

- јесу ли рачуни сачињени у складу са важећом законском регулативом;
- представљају ли годишњи извјештаји тачан и истинит приказ пословања током године и стања на крају године;
- о економичности, ефикасности и ефективности којом су институције користиле јавна средства у обављању својих функција.

- 1.2. Ревизија је била планирана и изведена с циљем постизања разумних основа за процјену приказују ли финансијски извјештаји стања фер и истинито. Стога је ревизија испитивала узорке значајних трансакција и одлука управе Министарства. Ревизијом је обухваћена примјена законских и других прописа, организација Министарства, те финансијско-рачуноводствено пословање Министарства.

За ревидиране финансијске извјештаје Министарства за 2002. изражавамо мишљење са резервом из сљедећих разлога:

- слабости у систему интерних контрола, посебно у ДКП мрежи;
- неажурности и неуредности рачуноводственог система;
- попис није урађен цјеловито и свеобухватно;

- **неријешених интерних финансијских односа између Сједишта и ДКП мреже;**
- **слабости и неправилности у финансијском пословању ревидираних ДКП – а, као и општим запажањима о раду ДКП мреже;**
- **брисања електронске верзије базе података о издатим дипломатским пасошима;**
- **неизвјесности судских спорова.**

2. НАЛАЗИ РЕВИЗИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ

2.1. Систем интерних контрола

Ревизијом је утврђено како у Министарству није у довољној мјери разрађен и прецизно дефинисан систем интерних контрола руководства, као скупа поступака и мјера које осигуравају тачност и правилност евидентирања финансијских трансакција, њихову цјеловиту усклађеност са законима и прописима, као и заштиту имовине. У првом реду мислимо на непостојање извјесних правила и процедура, затим на недовољно прецизно дефинисана и јасна постојећа, а коначно и на недоследну примјену важећих правила и процедура (напримјер: слабости у рачуноводственом систему, низак ниво развијености система интерних контрола у ДКП мрежи, уредност финансијско – рачуноводствене документације, нема правила и процедура о примању и давању поклона, недоследност у примјени правила и процедура о кориштењу службених аутомобила итд).

Канцеларија за ревизију препоручује руководству сачињавање евиденције свих значајнијих процеса у Министарству, те одређивање ризика у појединим процесима – операцијама. Тамо гдје се процјењују високи ризици настанка материјалне грешке, потребно је учинити додатне напоре на побољшању система интерних контрола. Систем мјера интерне контроле и примјене мјера потребно је значајно ојачати.

2.2. Ажурност рачуноводствене евиденције

Током ревизије пословања у 2002. години, утврђено је како Министарство током године ни у једном тренутку није имало уредну и ажурну рачуноводствену евиденцију, што указује на недостатке и слабости у самом финансијско – рачуноводственом систему (Министарство није имало ажурно рачуноводство и поред чињенице да је за спољне рачуноводствене услуге у 2002. години плаћено 44.576,89 КМ). Неажурно рачуноводство је у доброј мјери ограничило и рад саме ревизије, те узроковало значајне потешкоће у њеном успјешном провођењу (годишњи извјештај сачињен је 09.06.2003. што је дијелом посљедица увођења ИСФУ система код буџетских корисника). Непостојање

уредне и ажурне рачуноводствене евиденције одражава се на квалитетно и перманентно извјештавање о финансијским токовима и предузимање одговарајућих мјера у случају одређених неправилности.

Канцеларија за ревизију препоручује Министарству сачињавање анализе рада финансијско – рачуноводственог система у 2002. години, као и саме организације рачуноводства, утврђивање разлога перманентне неажурности током године, те предузимање хитних мјера, како би у 2003. години имали уредно и ажурно рачуноводство, те успоставити квалитетне процедуре извјештавања на основу тачних рачуноводствених евиденција и тако били у могућности предузимати правовремене мјере у случају одређених неправилности.

2.3. Уредност рачуноводствене документације

Ревизијом је утврђено како рачуноводствена документација (напримјер: путни налози, евиденција о присутности на послу, рачуни репрезентације, евиденција о потрошњи горива и пређеним километрима, разна документација из ДКП мреже итд.) није у цијелости уредна и сачињена сходно рачуноводственим начелима, као ни интерним правилима и процедурама. Споменута документација је доста неуредна и као таква се књижи, што указује како систем интерних контрола није задовољавајући, јер не спријечава у цијелости рачуноводствено евидентирање документације која није уредна и не садржи цјеловиту пратећу документацију. Ревизија истиче примјер како је сачињен уговор са фирмом "СКЛАД" д.о.о. Агенција за запошљавање и посредовање радне снаге, који није у цијелости транспарентан тј. нема јасних и прецизних спецификација за извршене услуге (вриједност извршених услуга у току 2002. године износи 12.361,54 КМ).

Канцеларија за ревизију препоручује убудуће књижење искључиво уредне и цјеловите документације (укључујући и пратеће документе) која је сачињена на прописан начин и контролисана од надлежних особа. Сугеришемо побољшавање система интерних контрола када је у питању уредност и тачност рачуноводствене документације (посебно документације из ДКП), сачињавање јасних и прецизних правила и процедура о уредности и ваљаности документације за књижење, а иста је потребно примјењивати. Посебно скрећемо пажњу на потребу закључивања уговора на транспарентан начин, са јасним описима извршених послова сходно потписаном уговору.

2.4. Брисање електронске верзије базе података о издатим путним исправама

Канцеларија за ревизију је утврдила како је база података о издатим дипломатским пасошима избрисана, а резервне копије нису сачињаване. Тренутно у Министарству постоји списак о издатим дипломатским пасошима у писаној форми, међутим због непостојања електронске верзије, Канцеларија за ревизију не може у цијелости потврдити његову поузданост и тачност.

У складу са чланом 13. Закона о путним исправама (Службени гласник БиХ бр.4/97, 1/99, 9/99 и 40/00) Министарство је искључиво надлежно за издавање дипломатских пасоша, а одржавање опреме за израду је у надлежности Министарства цивилних послова (Закон о путним исправама, "Службени гласник БиХ" број 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 40/00). До брисања базе података дошло је у Министарству цивилних послова (на основу записника бр.10821-08-630 од 15.01.2003., кућиште рачунара је пренесено у Министарство цивилних послова), прилико отклањања кvara на рачуналу (за отклањање кvara на рачуналу ангажована је трећа особа).

Такође смо утврдили како Министарство не прави резервне копије о издатим пасошима у ДКП-има, нити се у централну базу података достављају подаци о издатим путним исправама (што је супротно Упуству о централној евиденцији путних исправа Сл. гласник бр.6/01), иако је Министарство цивилних послова у више наврата у писаној форми тражило од Министарства податке о издатим путним исправама.

Канцеларија за ревизију захтијева да Министарство испита узроке брисања базе података издатих дипломатских пасоша као и разлоге због којих се нису сачињавале резервне копије, како за дипломатске путовнице у сједишту тако и за путне исправе издане у ДКП-има (обавјестити Савјет министара и Парламент). Мишљења смо како је потребно хитно ријешити споменуте проблеме, а посебно истичемо хитност рјешавања односа надлежности између Министарства и Министарства за цивилне послове у циљу успостављање квалитетне и тачне евиденције о издатим путним исправама, те редовног сачињавања резервних копија и чувања истих на сигурном мјесту.

2.5. Прикупљање и трансферисање конзуларних такси – материјално и финансијско савјешће

Анализом система прикупљања и трансферисања средстава наплаћених од разних конзуларних услуга у ДКП мрежи, утврдили смо како Министарство не посједује цјеловиту евиденцију о стању задужених путних исправа и других врједносница упоређену са финансијским стањем од прикупљених средстава од поменутих конзуларних услуга како по појединим ДКП тако и на нивоу свих ДКП.

Током ревизије пословања утврдили смо како Министарство не врши годишње материјално и финансијско сравњење задужења путних исправа и других врједносница са прикупљеним финансијским средствима од наплате истих (сравњење материјалног и финансијског стања конзуларних услуга). Један од разлога што се ово не чини је и недовољно ефикасна, те нерационална организација Одјељења за конзуларне послове када је у питању материјално-финансијско сравњење.

Канцеларија за ревизију препоручује убудуће обавезно сачињавање записника на годишњем нивоу о сравњењу натуралне и врједносне евиденције конзуларних услуга (препорукa из ревизијског извјештаја за 2001.), како по сваком ДКП, тако и на нивоу Министарства. Такође препоручујемо анализирање саме организације Одјељења конзуларних послова, те отклањање уочених недостатака, како би се јасно и прецизно поставила ефикасна и добра организација, која би пружала споменуте информације у сваком разумном периоду.

Током ревизије пословања сазнали смо како се припрема Пројект апликативне подршке евидентирања извршених конзуларних операција у ДКП-има БиХ и увезивања са финансијским пословањем Министарства (пројект електронског пословања евидентирања и наплаћивања конзуларних такси), који Канцеларија за ревизију у цијелости подржава као значајну активност руководства да успостави контролу у овој области.

2.6. Планирани и остварени буџет за 2002. годину

Анализирајући планирани и остварени буџет у току 2002., утврдили смо како исти није урађен довољно квалитетно и темељито, стога што као полазне основе при изради буџета, нису узети адекватни и релевантни параметри. Када ово кажемо, у првом реду мислимо на очит несразмјер између стварног и планираног броја запослених. Тако је током ревизије, утврђено како буџет Министарства за 2002. годину планиран на основу 532 запослених (видјети Буџет институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2002. годину "Сл. гласник," бр.14/02.), а стварно запослених је 438, што је за 94 запослених мање од планираног. Током ревизије је у многим буџетским ставкама такође утврђено како је извршено реструктурирање расхода, као и да је кориштена буџетска резерва, што нам све говори да планирани буџет за 2002. није урађен у цијелости прецизно и квалитетно.

УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ РАСХОДА У 2002. ГОДИНИ

Ред. Број	Врста расхода	Буџет за 2002.	Реструктурир. Расхода по Одлуци С.М. бр. 279/02 од 19.12.02.	Реструктурир. Расхода по Одлуци С.М. бр. 73/03 20.05.03.	Буџет. резерва	Укупно буџет за 2002. годину (5+6)	Укупно утрошено у 2002.	Разлика (7-8)	Индекс (8/7)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	ТЕКУЋИ ИЗДАЦИ	41.328.863	38.381.844	38.982.493	214.803	39.197.296	38.722.693	474.603	98
1.	Плате запослених	14.310.621	15.374.330	15.938.715	0	15.938.715	15.797.935	140.780	99
2.	Накнаде трошкова запослених	11.122.371	9.683.145	8.066.345	156.808	8.223.153	8.161.137	62.016	99
3.	Издаци за материјал и услуге	12.279.555	10.578.053	11.961.115	0	11.961.115	11.814.248	146.867	98
4.	Издаци за осигурање и банкарске услуге	448.458	448.458	780.476	0	780.476	741.694	38.782	95
5.	Уговорене услуге	3.167.858	2.297.858	2.235.842	57.995	2.293.837	2.207.679	86.158	96
II	ТЕКУЋИ ГРАНТОВИ	0	0	0	0	0	0	0	0
III	КАПИТАЛНИ ИЗДАЦИ	708.312	900.000	461.292	0	461.292	461.060	232	99
IV	ПРОГРАМИ ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ	0	2.755.331	2.593.390	0	2.593.390	2.593.390	0	100
1.	Средства за обавезе из ранијих година	0	2.755.331	2.593.390	0	2.593.390	2.593.390	0	100
V	СВЕУКУПНО	42.037.175	42.037.175	42.037.175	214.803	42.251.978	41.777.143	474.835	98
VI	Број запослених	Планирани број запослених у 2002. години 532			Стварни број запослених са 31.12.2002. године 438			94	

Канцеларија за ревизију препоручује руководству да се проблематици планирања годишњих прихода и расхода убудуће приступи много прецизније, реалније и темељитије како на нивоу Министарства тако и на другим нивоима које учествују у изради и усвајању Буџета, како не би долазило до потребе за разним реструктурирањима и кориштењем буџетске резерве током пословања. Посебно наглашавамо како прилико планирања треба узети у обзир зацртане планске задатке које Министарство треба реализовати и исте ускладити са финансијским средствима која су потребна за извршење постављених циљева.

2.7. Попис средстава по стању 31.12. 2002.

Анализирајући извршени попис средстава и извора средстава за 2002., утврдили смо како исти није урађен у складу са законским прописима који регулишу ову област, као ни рјешењу Министарства број 10931 – 01 – 24446/02 од 21.12.2002., које је сходно Одлуци о попису средстава и обавеза према изворима средстава и усклађивању књиговодственог стања са стварним стањем број 10931–01–24369/02 од 21.11.02. године. Када ово кажемо у првом реду мислимо на многе пропусте који су учињени током пописа у 2002. (напримјер: нису извршене припреме за попис, иако су сугерисане у претходној ревизији, утврђено је непостојање и неслагање инвентурних бројева, није извршен

цјеловит попис готовине и еквивалента готовине, попис потраживања и обавеза – интерни односи нису сравњени, бројна су неслагања стварног са књиговодственим стањем у ДКП – мрежи, слабости у раду централне инвентурне комисије, итд.). Сврха пописа јесте да се на основу стварног стања усклади књиговодствено стање средстава и њихових извора, књижењем разлика, односно вишкова и мањкова и тако осигурају реални подаци у рачуноводственим исказима годишњег обрачуна. Попис доприноси да у годишњим финансијским извјештајима буде исказан истинит и фер преглед средстава, обавеза и потраживања под условом да се исти уради у складу са прописима, што по мишљењу Канцеларије за ревизију није био случај са пописом за 2002. у Министарству.

Канцеларија за ревизију сугерише Министарству, с обзиром на чињеницу како попис у 2002. години није урађен цјеловито и свеобухватно у складу са законским прописима, а ни пописи из прошлих година нису извршени квалитетно и темељито (видјети ревизорске извјештаје за 2000. и 2001. годину), сачињавање изванредног пописа у току 2003. године. Успјешним пописом ријешили би се нагомилани проблеми из ове области који се преносе из године у годину, а тиме би се осигурала тачност, истинитост и објективност финансијских извјештаја.

2.8. Спорне и потенцијалне обавезе

Ревизијом пословања смо утврдили како Министарство има обавезе у износу од 53.028,21 КМ које нису евидентирани у пословним књигама из ранијих периода. Такође је утврђено како у пословним књигама постоје евидентирани обавезе у износу од 275.583,82 КМ (периоде од 1996. до 2002. године). Ревизијом смо утврдили како у многим случајевима документација није цјеловита, или је уопште нема што указује како систем интерних контрола није задовољавајући (видјети табелу у прилогу).

Канцеларија за ревизију препоручује хитно предузимање значајних активности у циљу расчишћавању споменутих обавеза, те утврђивање ваљаности истих, као и рјешавање спорних обавеза у складу са законским рјешењима са циљем реалног исказивања финансијског стања.

2.9. Судски спорови

Током ревизије, Канцеларија за ревизију је извршила анализу списка свих судских спорова којих се воде против Министарства и утврдила како укупна вриједност спорова износи 1.076.192,00 КМ (у износе спорова нису укалкулисани судски трошкови, као ни могуће камате, с обзиром како су исти у

току). Овдје се углавном ради о радним споровима који потичу једним дијелом и из ранијих година пословања Министарства (период од 1998 до 2002. године).

Канцеларија за ревизију је мишљења како би због неизвјесности резултата судских спорова, у ову сврху требало планирати одређена средства у будућем периоду у случаја губитка спорова, те темељито испитати узроке спорова и припремити се за будуће судске расправе. О свим овим случајевима треба упознати Савјет министара БиХ односно Министарство финансија и трезора.

2.10. Интерни финансијских односи – сједиште - ДКП мрежа

Интерни односи у Министарства се појављују између сједишта и ДКП-а, тако да су потраживања сједишта од ДКП-а истовремено обавезе ДКП-а према сједишту и обрнуто. Проблематика интерних финансијских односа се преноси из године у годину, тако да је овај проблем данас доста изражен у Министарству (стања салда конта 1613 – потраживања у оквиру органа и организација износи 1.424.008,61 КМ и конта 3613 – обавезе унутар органа и организација износи 1.242.364,69 КМ). Разлог за овакво стање једним дијелом лежи у незадовољавајућем рачуноводственом систему (из ранијих година) и слабостима у систему интерних контрола Министарства. У нерашчишћеним интерним односима постоји могућност ризика од незаконитог кориштења јавних средстава, а посебно када је рачуноводствена евиденција неажурна (нпр. у питању су аконтације подигнуте у ДКП-има, а правдане у сједишту или обрнуто, а да то није раскњижено, или је подигнута аконтација, а да није уредно и на вријеме оправдана). Ревизијом смо утврдили како примљене аконтације за службени пут на нивоу Министарства износе 381.470,25 КМ, а исте нису уредно оправдане или раскњижене, што није у складу са Одлуком Савјета министара која регулише начин правдања примљених аконтација.

Канцеларија за ревизију сугерише предузимање хитних мјера на рјешавању свих нерашчишћених интерних односа како из 2002. године, тако и из ранијих година (сравнити и рашчистити класу један - потраживања и класу три - обавезе), у циљу исказивања реалних и објективних финансијских извјештаја. Посебно истичемо обавезу правдања службених аконтација у складу са Одлуком Савјета министара која регулише ову проблематику.

2.11. Рад Инспекције у 2002. години

Током ревизије пословања је утврђено како рад Инспекције није био организован на задовољавајућем нивоу, те како је извршен изузетно мали број инспекција и ако је по мишљењу Канцеларије за ревизију било потребе за инспекцијским надзором у многим случајевима и у разним областима. Када ово

кажемо у првом реду мислимо на изузетно мали број инспекцијских прегледа у ДКП мрежи, а такође и у самој сједишту (у посљедње двије године није урађен ни један преглед у најзначајнијим ДКП дестинацијама као нпр. Беч, Загреб, Љубљана, Парис, Минцхен, Анкара, Берлин итд). Анализирајући извјештај Инспекције за 2002. утврдили смо како исти указује на слабости и пасивност у самој раду Инспекције која није била у довољној мјери ангажована на отклањању многобројних неправилности и пропуста у пословању Министарства.

Канцеларија за ревизију сугерише руководству сачињавање цјеловите анализе рада Инспекције у 2002., те хитно предузимање нових квалитетнијих модалитета рада, како би рад Инспекције био што успјешнији и квалитетнији у циљу превентивног дјеловања. Такође препоручујемо разматрање могућности јачања Инспекције, како технички, тако и људским ресурсима, те посвећивање посебне пажње ангажовању стручних и оспособљених кадрова у извршавању инспекцијских послова, те перманентном едуковању особља Инспекције, како би у скорој будућности Инспекција могла прерасти у Интерну ревизију.

2.12. Извјештај о информационом систему

У Министарству, у склопу финансијског сектора налази се Одјељење за информатичку подршку и комуникације. Као што се може видјети из организационе шеме Одјељења, као и свакодневних активности, у Одјељењу се извршавају двије врсте послова, и то информатички и послови из области комуникација.

У сједишту Министарства је постављена ЛАН (локална мрежа) која је повезана на Интернет. Рачунари се користе за извршавање свакодневног канцеларијског пословања и међусобне комуникације.

Изузев донираних рачунара који имају лиценциране програме није се водило рачуна о лиценцама програма који се користе, те се овдје Министарству скреће пажња на ризик правних посљедица и ризик излагања додатном трошку одржавања нелиценцираних софтверских пакета.

2.12.1. Административна и организациона контрола

У Одјељењу за ИТ не постоји опис послова који би формално дефинисао опис послова и осигурао раздвајање дужности, иако неформална подјела послова постоји. Поред нејасно дефинисаног описа посла, више лица дијели администраторску шифру за рад на мрежи, што поред недефинисане одговорности може изазвати слабост у сигурности система.

Такође, уочено је да различити информациони подсистеми који у Министарству постоје, међусобно нису увезани, те да постојећи информатички капацитети нису на најбољи начин искориштени, што може довести до неефикасног кориштења постојећих информатичких ресурса. То се прије свега односи на неповезаност софтвера за персоналну евиденцију са софтвером за обрачун плата, систем улазне шифре на вратима са системомведеног времена на послу, материјалног књиговодства са осталим системима итд..

Руководство Министарства би требало да дефинише опис послова свих запослених у информатичком одјељењу са јасним распоредом послова, обавеза и одговорности.

Ради боље ефикасности информатичко одјељење би требало радити на интегрисању постојећих информационих подсистема и софтвера у јединствен систем.

2.12.2. Контрола фајлова, софтвера и прављење резервних копија

Утврђено је како служба за ИТ подршку креирала интерна правила о кориштењу рачунара, похрањивању података, кориштењу e-maila, вођењу ИТ пројеката и набавци опреме, али та правила нису усвојена од стране руководства, нити дистрибуирана корисницима.

Ревизијом је утврђено како се резервне копије на нивоу Министарства никако не праве, иако постоји потреба и неопходна опрема како би се ово радило. Као посљедица неадекватне бриге о резервним копијама десило се да је база података о издатим дипломатским пасошима потпуно избрисана. Такође, не праве се ни резервне копије о издатим пасошима у ДКП мрежи, нити се достављају у централну базу података о издатим пасошима, иако је то законска обавеза.

Потребно је да Министарство усвоји споменута правила, те да их дистрибуира свим корисницима, те осигура систем контроле примјене истих. Такође је потребно креирати процедуре о прављењу резервних копија, те осигурати услове да се те копије праве редовно и подаци чувају на сигурном мјесту.

Поред прављења резервних копија базе података о издатим пасошима, Министарство је дужно осигурати редовно достављање back-up трака у централну базу података.

2.12.3. Сигурност и употребљивост апликативног софтвера

Приликом уноса података у ИСФУ систем за који постоје четири радне станице са једном лиценцом, не постоје јасне процедуре о уносу. Обзиром да постоји само једна лиценца са једном лозинком и да четири особе уносе податке без јасно дефинисаних одговорности, може доћи до неовлаштеност и погрешног уноса података у систем без могућности остављања трага, што личну одговорност преноси на колективну. Поред дијелења исте лозинке, нису дефинисана правила о појединим уносима, тако да имамо ситуацију да немамо јасно дефинисано ко је одговоран за унос појединог ДКП-а, што још више усложњава постојећи проблем.

Такође, овдје је битно нагласити да лица које раде на уносу у систем, а које су накнадно примљене и распоређене на ове послове, нису претходно прошле обуку за рад на систему, што ствара још већи проблем који се ове године одражава на кашњење уноса података у Главну књигу.

Министарство би требало осигурати више лиценци за рад на ИСФУ-у, едуковати запослене који су одговорни за ове послове и извршити јасне прерасподјеле овлаштења за унос, како би се смањио ризик од погрешног и неовлаштеност уноса података у систем.

3. НАЛАЗИ РЕВИЗИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ У ДКП – МРЕЖИ

Ревидирањем мањег дијела ДКП, из разлога што многи ДКП организују рачуноводство у сједиштима, гдје се налази и рачуноводствена документација (углавном се ради о значајнијим ДКП-има), уочили смо низ неправилности и пропуста. Системом узорка ревидирали смо амбасаде у Паризу, Тел Авиву, Хагу и Будимпешти.

Када је у питању финансијско рачуноводствено пословање амбасаде у Паризу уочили смо:

- рачуноводствена документација која се доставља у сједиште није уредна и цјеловита;
- неправдане аконтације за службени пут на крају године износе 7.210,98 КМ;
- сумњива и спорна потраживања износе 9.785,88 КМ (ради се углавном о неоснованим исплатама или недостатку пратеће документације);

- остала потраживања износе 46.674,25 KM (ради се о неоснованим исплатама или недостатку цјеловите документације, а износи потичу углавном из ранијих година пословања);
- издати чекови износе 28.322,45 KM (нема пратеће документације те нисмо могли утврдити на основу чега су издати, стања пренешена из пријашњих година);
- накнаде за привремене и повремене послове износе 57.937,06 KM (трошкови учињени и плаћени без сагласности Министарства);

Анализом пословања амбасаде у Паризу, утврдили смо како постоје многи проблеми око достављања пратеће рачуноводствене документације, као и неодговорног понашања одговорних особа у амбасади и поред чињенице како су из сједишта Министарства писмено упозоравани на одређене неправилности и негативности.

Канцеларија за ревизију препоручује руководству Министарства брзо предузимање одређених мјера на анализирању и сређивању финансијско рачуноводственог стања у амбасади. Мишљења смо како је потребно сачинити анализу финансијског пословања за више година уназад, а посебно рашчистити све споменуте слабости које су нагомилане годинама и обавезно подићи систем интерних контрола на ниво знатно виши од садашњег, како се убудуће овакве ствари на би понављале.

Ревидирањем амбасаде у Хагу уочили смо сљедеће негативности и неправилности:

- достављана документација није у цијелости уредна и јасна, поједине копије које се достављају нису јасне и читке, одређени рачуни немају спецификације, поједини налози за исплату из благајне нису повезани са фактурама на које се односе итд;
- аконтације за службени пут износе 2.095,48 KM које нису оправдане до краја године, а односе се раније године пословања (1999, 2000 година);
- сумњива и спорна потраживања као и остала потраживања износе 19.411,85 KM (ради се о потраживањима од запослених у амбасади која нису уредно правдана или недостаје цјеловита документација);
- стање на конту 161312 износи 48.967,45 KM што представља потраживања у оквиру органа и организација (ради се о потраживањима од Канцеларијаа при ICTY у Хагу из 2001. године);
- стање конта 161111- потраживање од органа износи 8.888,42 KM (ради се о потраживањима за осигурање возила Канцеларијаа при ICTY у Хагу, односи нису рашчишћени још из ранијих година);

Канцеларија за ревизију препоручује хитно сређивање уочених неправилности и пропуста, а посебно наглашава рашчишћавање на контима потраживања од запослених у амбасади.

Ревидирањем амбасаде у Тел Авиву уочили смо следеће негативности и неправилности:

- утврђено је како нема Извјештаја о раду за 2002. као ни извјештаја о броју издатих виза и других извршених конзуларних услуга;
- тестирањем конта осигурање запослених уочено је како у документацији нема фактуре нити било ког другог документа, као доказа здравственог осигурања већ само извод и на основу њега је извршено књижење трошкова осигурања;
- ревизијом је утврђено како је амбасада у Тел Авиву отворила рачун конзуларних такси број: 61-947792. Промет на том рачуну није књижен у периоду од 01.01. до 30.04.2002. године. За период од 30.04. до 31.12.2002. Амбасада је доставила документацију о промету на том рачуну тек 23.01. 2003. год. (Извод од 23.01. 2003. године) који је накнадно прокњижен. Стање на рачуну износи 17.374,08 КМ, а односе се на средства наплаћена од конзуларних услуга само за октобар и децембар 2002., те иста нису пребачена на Јединствен рачун трезора;
- стање на конту 111519 износи 96.906,19 КМ а односи се на депозите које је амбасада положила за закуп амбасаде и резиденције. Ревизијом је уочено како промет на том рачуну није књижен 2000, 2001 и до 30.04. 2002. године (документација достављена 23.10.2002. године);
- сумњива и спорна потраживања износе 1.227,57 КМ а односе се на неосноване исплате;
- потраживања на основу вишка расхода износе 75.120,33 (ради се о неоснованим исплатама и недостатку пратеће документације);
- стање на конту 191115 – разграничени приходи по основу наплаћених конзуларних такси износи 51.651,15 КМ, а односи се на приходе који су наплаћени на основу конзуларних услуга, а који нису уплаћени на Јединствени рачун трезора;
- уочено је како амбасада води двије благајне и то за редовно пословање и благајну конзуларних такси. У одређеним случајевима вршено је двоструко задуживање наплаћених конзуларних такси, тако да стање у благајничком дневнику не одговара стању у пословним књигама;
- стање конта 331213 – примици од задуживања од страних добављача кредита износи 5.985,72 КМ (ради се о краткорочном кредиту амбасаде из 2001. за који нема документације);

- стање конта 361311 – обавезе унутар органа и организација износи 19.569,09 КМ а односи се на обавезу амбасаде према сједишту за исплаћена средства приликом отварања амбасаде;
- амбасада је у 2002. години извршила набавку основних средстава у износу 17.690,61 КМ без сагласности Министарства. По ријечима запослених амбасада је добила сагласност Министарства 2000. и 2001. али није извршила набавку опреме због недостатка финансијских средстава.

Канцеларија за ревизију препоручује руководству Министарства хитно анализирање пословања амбасаде за више година уназад и извршити реконструкцију финансијског пословања (укључити обавезно Интерну инспекцију). Сугеришемо анализирање узрока оваквог доста лошег и неодговорног пословања амбасаде, те обавезно подизање система интерних контрола на ниво знатно виши од садашњег.

Уочене неправилности у ДКП-у Будимпешта:

- рачуни за репрезентацију немају спецификације извршених услуга, а не постоји ни интерни правилник којим су регулисани трошкови репрезентације.
- аконтације за службени пут износе 5.874,34 КМ које нису оправдане до краја 2002. године, а односе се на раније године пословања;

ОПШТА ЗАПАЖАЊА КАДА СУ У ПИТАЊУ ПОСЛОВАЊЕ ДКП МРЕЖЕ

Ревидирањем пословања и функционисања ДКП мреже уочили смо сљедеће неправилности и недостатке :

- **слабости у систему интерних контрола у раду ДКП мреже (нема правила и процедура о настанку многих трошкова као нпр. репрезентације, ПТТ, употреба службених аутомобила и вођења евиденције о пређеним километрима и другим). Сугеришемо успоставу снажне инфраструктуре система интерних контрола, те имплементирање процедуре за осигурање финансијске транспарентности, одговорности и извјештавања;**
- **постојање више трансакцијских рачуна, непостојање јасних и прецизних упутстава ко, када, гдје, и колико рачуна може отворити (слабости из ранијег периода);**
- **начин комуницирања када је у питању финансијско – рачуноводствена документација између ДКП мреже и сједишта**

Министарства (сачинити јасна и прецизна правила и процедуре о слању документације у сједиште, детаљни описи и преводи документације, оригинални документи овјерени од стране надлежни лица итд.);

- обавезно је сачињавати годишње, кварталне и мјесечне финансијске планове разрађене детаљно по буџетским ставкама за сваки ДКП, те исте пратити и анализирати у одговарајућим службама (што се сада не ради) како по ДКП тако и на нивоу цјелокупне ДКП мреже;**
- успоставити перманентне процедуре извјештавања и по могућности што више их унифицирати и прописати (мјесечно, квартално и годишње), како за финансијско пословање тако и за опште пословање ДКП мреже;**
- уагласити начин достављања и књижења документације која долази из ДКП мреже са Министарством финансија и трезора, те тако постићи ажурност рачуноводства, што до сада није био случај;**
- посветити посебну пажњу образовању особља које ради на финансијско-рачуноводственим пословима;**
- прописати јасна и прецизна правила и процедуре око слања и повратка запослених у ДКП мрежу, како у редовним ситуацијама тако и у изванредним околностима;**
- дефинисати прецизније статус нераспоређених радника који се враћају из ДКП;**
- када се врше промјене запослених у ДКП мрежи обавезно је претходно измирење финансијских обавеза запослених (распоређивања на друга мјеста само када нема никаквих обавеза према ДКП или сједишту).**

Канцеларија за ревизију сугерише Министарству из разлога уочених многобројних слабости и недостатака у ажурности и уредности рачуноводствене документације, која се доставља или књижи у ДКП-има, као и слабостима у систему интерних контрола, сачињавање једне експертне анализе о могућности вођења цјелокупног рачуноводства у сједишту Министарства у Сарајеву, у циљу рационалнијег и ефикаснијег пословања или размотрити могућности накнадног достављања оригиналне документације из ДКП у сједиште у Сарајеву.

4. ОСВРТ НА НАЛАЗЕ И ПРЕПОРУКЕ РЕВИЗИЈЕ ЗА 2001. ГОДИНУ

Канцеларија за ревизију извршила је ревизију пословања Министарства за 2001. годину о чему је састављен Извјештај. Ревизијом су утврђене одређене неправилности описане у Извјештају и Министарству је сугерисано да их размотри, те да предузме одређене операције, како се утврђене неправилности и пропусти не би понављале у даљем пословању.

Ревизијом пословања за 2002. годину утврђено је како је у одређеном броју случајева поступљено сходно препорукама Канцеларије за ревизију, но међутим нису уочени значајнији помаци у пословању Министарства.

Реализоване препоруке:

- остварени девизни прилив из иностранства у укупном износу од 1.959.890 КМ, Министарство је уплатило на Јединствени рачун трезора;
- Министарство је измирило све обавезе по основу пореза и доприноса на плате запослених у ДКП мрежи;
- набавка материјала и услуга су углавном извршене на основу јавног оглашавања

Активности које су у току:

- израда новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста запослених у Министарству;
- приходи остварени по основу конзуларних такси углавном се уплаћују на рачун буџета (увођење електронског пословања евидентирања и наплаћивања конзуларних такси).

Препоруке које нису извршене:

- Министарство није обезбједило усаглашавање натуралне и вриједносне евиденције конзуларних услуга, са приходима од конзуларних услуга који су евидентирани у пословним књигама Министарства;
- Министарство није донијело правила и процедуре за сва значајнија трошења јавних средстава, којима ће бити одређени критериј и прецизирана правила потрошње (посебно за ДКП мрежу);
- попис за 2002. није урађен у складу са законским прописима и препорукама ревизије;

- Министарство није у цијелости осигурало ликвидну и вјеродостојну документацију која приказује пословне промјене у пословним књигама;
- Министарство није извршило у одређеним случајевима књижење пословних промјена у обрачунском периоду када су пословне промјене и настале (није поштовано рачуноводствено начело модифицираног настанка догађаја);
- Министарство није предузело одређене активности око усаглашавања интерних финансијских односа између Сједишта и ДКП-а, те није рашчистио стања на личним контима;
- трансформација Одјељења интерне инспекције Министарства у Одјељење интерне ревизије, није извршена.

4. РЕЗИМЕ

Канцеларија за ревизију је извршила ревизију финансијског пословања Министарства у складу са Законом о ревизији и INTOSAI стандардима, уважавајући опште услове окружења у којем је егзистирало Министарство.

Ревидирањем пословања у 2002. години утврдили смо одређени број неправилности и недостатака. Посебно желимо истакнути слабости у систему интерних контрола које прописује руководство Министарства, које нису биле организоване на завидном нивоу, те смо се приликом тестирања увјерили у многе слабости и недостатке система интерних контрола (видјети поглавље 2.1.).

Анализирајући пословање у току 2002. утврдили смо како Министарство није имало ажурно рачуноводство током цијеле године, тако да се нису у цијелости могла пратити на основу рачуноводствених података финансијска кретања (видјети тачку 2.2.). Такође смо замијетили одређене недостатке и слабости када је у питању уредност и цјеловитост рачуноводствене документације (видјети тачку 2.3.).

Током ревизије пословања утврдили смо како је годишњи попис за 2002. извршен доста површно и неприпремљено (иако смо у претходној ревизији сугерисали на квалитетне припреме). Подручју пописа средстава и извора средстава се из године у годину прилази са недовољно озбиљности и стручности, те смо сугерисали испитивање изванредног пописа у циљу сагледавања реалног и стварног стања када је у питању ова проблематика (видјети тачку 2.7.).

Интерни односи између сједишта и ДКП се такође годинама не ријешавају, тако да је то данас доста изражен проблем у Министарству, те је потребно што хитније почети рјешавати ове проблеме како би стања у рачуноводству била чиста (видјети тачку 2.9.). Истичемо потребу што бржег рашчишћавања и

раскњижавања личних конта (наплатом, комплетирањем цјеловите документације или срањњенима сједишта и ДКП).

Министарство би требало појачати организациону контролу, што се прије свега огледа у успостављању јединственог информационог система са максималним кориштењем постојећих информационих ресурса. Такође је потребно успоставити одговарајуће процедуре о заштити и прављењу резервних копија података, како би се спријечило трајно губљење истих (видјети поглавље 2.11.).

Овлашћени ревизор,

Миро Галић, дипл. оец., виши ревизор

У ревизорском тиму учествовали:

Наташа Кењић, дипл. оец., помоћни ревизор

Елведин Грабовица, дипл. оец., ИТ ревизор

Сарајево, 19.06.2003. године

М.П.